

En investering för framtiden

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska regionala
utvecklingsfonden

PROBLEM OCH LÖSNINGAR

Rapport från workshop den 10 november 2009

SÖM Fosie – följeforskning

Rapport 3

Malmö den 8 juni 2010

Mikael Stigendal

Malmö Högskola

www.mikaelstigendal.se

Processen med problem och lösningar.....	2
Vilka är problemen?.....	4
1. Känsla av hopplöshet och dåligt självförtroende	6
2. Brist på goda sociala relationer mellan vuxna och unga.....	7
3. Samhällsstrukturerna möjliggör ingen generell delaktighet.....	7
4. Vi vet inte vad vi ska samverka kring.....	8
5. Informella kompetenser tas inte tillvara.....	9
Hur bidrar SÖM Fosie till att lösa dem?.....	9
1. Subjektivering (empowerment)	10
2. Stärkandet av goda sociala relationer mellan vuxna och unga.....	11
3. Strukturella förändringar som möjliggör ökad delaktighet	12
4. En förbättrad samverkan	12
5. Tillvaratagande av informella kompetenser.....	12
Och hur ska resultaten utvärderas?	13
Appendix: SÖM-konferensen 10/11-09.....	16

Denna rapport är den tredje i mitt arbete som följeforskare för SÖM Fosie. Den bygger närmast på resultatet av den konferens som anordnades den 10 november 2009 på Augustenborgsgården, då ca 35 anställda inom SÖM Fosie och kärnverksamheterna samlades för att fortsätta det arbete om problem och lösningar som påbörjades under våren 2009.

Rapporten innehåller redovisningar av gruppdiskussionerna men också slutsatser. Den är tänkt att ligga till grund för det fortsatta arbete med problem och lösningar, nu närmast på konferensen den 18 juni. För mig som följeforskare är huvudsyftet med hela denna process att i slutändan kunna göra bedömningar av hur väl SÖM Fosie har lyckats, men utifrån problem som anställda i SÖM Fosie och kärnverksamheterna själv har varit med om att välja ut och formulera.

På workshopen den 18 juni ska vi diskutera oss fram till frågor som ska ställas till de studenter som i höst går högskolekursen Urban Integration. Studenterna ska sen använda dessa frågor som grund för bedömningar enligt den metod som kallas peer review. Det som studenterna ska bedöma är några av satsningarna inom SÖM Fosie. Frågorna ska bygga på resultaten av tidigare workshops i SÖM Fosie (3 juni och 10 november 2009) och gälla hur väl de olika satsningarna i SÖM Fosie har lyckats. Vi ska också diskutera oss fram till vad studenterna behöver få veta för att kunna göra sina peer reviews.

Processen med problem och lösningar

Jag inledde mitt uppdrag som följeforskare med att under vintern 2008-09 intervju 12 personer med anknytning till SÖM Fosie. Det resulterade i en första rapport som jag kallade *Utgångslägesrapport* och blev klar med den 14 april 2009. Där framhöll jag avsaknaden på en grundläggande och gemensam problembeskrivning för SÖM Fosie. Denna brist kan leda till att olika delar av SÖM Fosie drar åt olika håll. Det kan också i värsta fall bidra till att förvärra de problem som SÖM Fosie egentligen ska lösa. Därför föreslog jag att det skulle anordnas en konferens med alla deltagare i SÖM Fosie samt styrgrupp och verksamma i närliggande organisationer (t ex IoF, skola, föreningar, företag). Styrgruppen nappade på mitt förslag och endast 1,5 mån efter slutförandet av rapporten anordnades det en konferens. Konferensen hölls på Motettens Folkets Hus i Fosie den 3 juni 2009.

Rapport 2 från följeforskningen handlade om resultatet av konferensen den 3 juni. I en första version av rapport 2 hade jag formulerat 12 problem. Rapporten diskuterades med Fosies ledningsgrupp den 17 augusti och det ledde till att en mindre arbetsgrupp tillsattes. Vi träffades två gånger för att bearbeta problemformuleringarna och fastnade till slut för nio problem. Resultatet av våra diskussioner sammanställdes av mig och låg sen till grund

för nya diskussioner med ledningsgruppen, då också lösningar fördes in under respektive problemrubrik.

Slutversionen av rapport 2 skickades ut den 3 november. Den innehöll de nio problemformuleringarna men också kortfattade förslag på vilka satsningar inom SÖM som kan anses vara lösningar. De nio problemformuleringarna hade grupperats utifrån de fem framgångskriterier som användes på konferensen den 3 juni och som härstammar från URBACT-projektet *Ungdomar – från utanförskap till innanförskap*. Tanken med att använda de fem framgångskriterierna har varit att vidga perspektivet och förhindra ensidiga utpekanden av t ex ungdomar. Det är annars så lätt att ungdomar ses som problemet. Då glömmer man bort problemen med t ex strukturerna eller bristen på samverkan. Dessutom glömmer man bort ungdomarnas positiva potentialer.

I nedanstående lista över de nio problemformuleringar har jag markerat de fem framgångskriterierna med ökande grad av grått. Ettan och tvåan motsvarar det första framgångskriteriet (subjektivering), trean det andra (stärkta sociala relationer), fyran, femman och sexan det tredje (strukturella förändringar), sjuan det fjärde (samverkan) samt åttan och nian det femte (förnyelse av kunskapssynen):

1. Känsla av hopplöshet, dåligt självförtroende, inga framtidsutsikter
2. Barn med vuxenansvar
3. Brist på goda sociala relationer mellan vuxna och unga
4. Det strukturella samarbetet mellan skola och lokalsamhälle är alldeles för dåligt utvecklat
5. Det saknas strukturer inom den kommunala förvaltningen för att arbeta med dem som faller mellan stolarna
6. Samhällsstrukturerna möjliggör inga vägar till delaktighet i samhället för dem som står utanför
7. Vi vet inte vad vi ska samverka kring och vi saknar den kunskap om varandras sammanhang som krävs för att vi ska kunna samverka
8. Vuxna saknar kunskap om unga som inte mår bra
9. Behov av att uppmärksamma och värdesätta informell kompetens, särskilt interkulturell

Syftet med SÖM-konferensen den 10 november 2009 var att vidareutveckla diskussionerna om problem och lösningar. Tre satsningar hade valts ut som utgångspunkt för grupparbeten; nämligen Lilla Växthuset, Ung i Sommar

och Områdesarbetet. Därutöver skulle en fjärde grupp diskutera SÖM Fosie som helhet. Grupperna hade i uppgift att diskutera följande tre frågor:

1. Vilka tre av ovanstående nio problemformuleringar är mest relevanta för Lilla Växthuset, Ung i Sommar, Områdesarbetet respektive SÖM Fosie som helhet?
2. Hur och i vilken utsträckning bidrar respektive satsning till att lösa dessa tre problem?
3. Hur skulle respektive satsning kunna utveckla samarbetet med kärnverksamheterna för att bli bättre på att lösa problemen?

Det grupparbete som bedrevs finns redovisat i appendix med en delrapport från varje gruppdiskussion. I denna rapport ska jag dra slutsatser av dessa grupparbeten och lägga grunden till nästa steg då utvärderingsfrågor ska utarbetas.

Vilka är problemen?

Genom processen med problem och lösningar har jag försökt förena två intressen. I de intervjuer jag gjorde inledningsvis uttrycktes det ett intresse av att få träffas och diskutera vad SÖM Fosie ska göra. Detta intresse har jag förenat med mitt eget intresse som följeforskare. Klargörandet av problemen har varit nödvändigt för att jag i mitt uppdrag ska kunna ta ställning till i vilken utsträckning SÖM Fosie har lyckats. För mig är det därför viktigt att processen mynnar ut i problemformuleringar som kan ligga till grund för tydliga frågeställningar. Dessa frågor ska sen ingå i utvärderingen.

I nedanstående tabell har jag sammanfattat svaren från gruppdiskussionerna den 10 november på den första frågan om de mest relevanta problemen. Vilka är de mest relevanta problemen för Ung i sommar, Områdesarbetet respektive Lilla Växthuset? Inget av problemen tillhör de mest relevanta i samtliga tre satsningar. Tre av problemen tillhör de mest relevanta i två av satsningarna. Dessa tre är ettan, trean och nian. Tvåan, sjuan och åttan tillhör i sin tur inte de mest relevanta problemen i någon av satsningarna.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ung i sommar	x		x	x					
Områdesarbetet			x			x			x
Lilla Växthuset	x				x				x

Innebär det att vi kanske rentav ska skippa tvåan, sjuan och åttan? Kanske. Men innan ett beslut tas om det måste vi ta reda på vad diskussionerna i grupp 1 om SÖM Fosie som helhet resulterade i. Där gjordes det visserligen inget urval av de mest relevanta problemen, men går det ändå att säga något om skillnaderna i vikt mellan problemen? Var det någon eller några av problemen som framhölls särskilt i diskussionerna?

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
SÖM Fosie	x	x					x	x	

Ja, ettan ansågs vara särskilt viktig. Någon uttryckte en tveksamhet om tvåan, men när Safija berättade om vad som görs på Augustenborg så är det helt klart just tvåan man försöker lösa. Det betonades också av Safija. Om satsningen på Augustenborg hade diskuterats i en särskild grupp hade förmodligen tvåan valts ut som ett av de mest relevanta problemen. Jag väljer därför att markera den här. Trean var flera tveksamma till. Strukturella förändringar (fyran, femman och sexan) tyckte flera var viktigast men de kom mest att diskuteras i termer av samverkan, dvs kopplade till sjuan. Samverkan sågs som en mycket viktig fråga för SÖM Fosie. Även åttan poängterades som ett viktigt problem och då gällde det särskilt behovet av att ta tillvara ungdomars egna erfarenheter och kunskaper, vilket också anknyter till nian.

Min slutsats är att indelningen i problem måste göras om. Av de ursprungliga nio problemen har det första ett starkt stöd genom att det framhålls av tre grupper. Det andra problemet (Barn med vuxenansvar) nämns bara av en grupp och det stryker jag därför som egen rubrik. Jag ser det dock som ett viktigt problem och gör om det till ett strukturproblem. Trean nämns av två grupper och bör därför vara kvar. Fyran och sexan nämns bara av vardera en grupp. Dessa två gör jag om till ett gemensamt strukturproblem. Femman och sjuan slås samman till ett samverkansproblem medan åttan och nian slås samman till ett problem som handlar om det brisfälliga tillvaratagandet av ungdomars egna erfarenheter och kunskaper.

Det kvarstår därmed fem huvudtyper av problem. Jag har omformulerat dem enligt nedanstående lista där jag också har placerat in de tidigare problemformuleringarna:

1. Känsla av hopplöshet och dåligt självförtroende: Känsla av hopplöshet, dåligt självförtroende, inga framtidsutsikter
2. Brist på goda sociala relationer mellan vuxna och unga
3. Samhällsstrukturerna möjliggör ingen generell delaktighet: Samhällsstrukturerna möjliggör inga vägar till delaktighet i samhället för

dem som står utanför. Det strukturella samarbetet mellan skola och lokalsamhälle är alldeles för dåligt utvecklat. Barn med vuxenansvar.

4. Vi vet inte vad vi ska samverka kring: Vi vet inte vad vi ska samverka kring och vi saknar den kunskap om varandras sammanhang som krävs för att vi ska kunna samverka. Det saknas strukturer inom den kommunala förvaltningen för att arbeta med dem som faller mellan stolarna.
5. Ungdomars egna kompetenser tas inte tillvara: Vuxna saknar kunskap om unga som inte mår bra. Behov av att uppmärksamma och värdesätta informell kompetens, särskilt interkulturell.

Nedan följer definitioner av varje problem. De bygger på gruppdiskussionerna den 10 november, såsom de finns redovisade i appendix.

1. Känsla av hopplöshet och dåligt självförtroende

I den grupp som diskuterade SÖM Fosie som helhet ansågs ”Känsla av hopplöshet, dåligt självförtroende, inga framtidsutsikter” av flera vara det viktigaste problemet. Om detta löses så faller lite av de andra, menade en. Vad som också poängterades i diskussionen var sambanden mellan detta och andra problem. Att människor känner en hopplöshet kan mycket väl bero på bristfälliga strukturer och brist på samverkan. För att lösa ettan måste därför också de andra problemen lösas.

I gruppdiskussionen om Ung i Sommar betonade man den hopplöshet som många ungdomar känner. Hopplösheten har satt sig på djupet i dem. De ser hur det ser ut runt omkring dem, med alla som saknar jobb och inte riktigt kommer in i samhället. Det får dem att känna sig säkra på att inte heller de ska få nåt jobb och komma in i samhället.

En annan aspekt är det dåliga självförtroendet, vilket mycket beror på hur man bedöms i skolan. Om man inte är bra på skolämnena så anses man inte vara ”duglig”. Så känner ungdomarna det. Det stämmer överens med vad gruppen som diskuterade SÖM Fosie sade om beroendet av andra problem. Problemet med det dåliga självförtroendet skapas i skolan. Det är där det först måste lösas.

Jag ser därför inte ettan som roten och huvudproblem, vilket någon menade i gruppdiskussionen. Om något ska betraktas som rotproblem så är det i så fall de strukturer som får ungdomar att känna hopplöshet och skapar dåligt självförtroende. När detta väl har skapats så blir det dock ett problem i sig. Därför räcker det inte med att lösa de strukturella problemen.

Känslan av hopplöshet handlar också om avsaknaden på kunskap om den närmaste omvärlden. Vissa har knappt ens varit utanför sitt bostadsområde. Många vet väldigt lite om Malmö men också om samhället i stort; vilka möjligheter det finns och vad man har för rättigheter.

Känslan av hopplöshet betonades även i gruppdiskussionen om Lilla Växthuset. Det sades också vara ett problem som kärnverksamheterna kan ha svårt att göra nåt åt. En satsning som Lilla Växthuset kan därför vara särskilt viktig. Lilla Växthuset kommer i kontakt med en hel del ungdomar som står utanför utbildningsväsendet och arbetsmarknaden; de som känner sig utstötta och riskerar att hamna i destruktiva mönster.

2. Brist på goda sociala relationer mellan vuxna och unga

Gruppen som diskuterade Ung i Sommar menade att många ungdomar saknar goda relationer till vuxna. Det kan bero på att föräldrarna kanske inte heller har så mycket kontakter med andra vuxna. Det kan i sin tur bero på att man kommer från ett annat land men det kan också bero på arbetslöshet. Därmed kan man inte hjälpa sina barn med de kontakter som krävs för att få sommarjobb. Och då får barnen inte heller den möjlighet till att komma i kontakt med andra vuxna som ett sommarjobb kan innebära.

Ibland krävs det att någon vuxen engagerar sig i en ungdoms liv för att denne inte ska halka snett. Men man måste agera i tid. Det kan t ex gälla en ungdom som har vuxit upp i en narkotikamissbrukande och kriminell familj. Då kan det krävas mycket stöd av vuxna och goda förebilder för att motivera den unge till att leva ett normalt liv. Carolina skriver i sitt referat från gruppdiskussionen: "Vi vill ha in våra ungdomar i det vi tycker är normalt, med jobb och sånt, men vi vet egentligen inte riktigt vad vi kastar dem ut i." Det kan kanske låta motsägelsefullt – få in ungdomarna i något som de sen kastas ut i – men för en del ungdomar kan det nog få den konsekvensen, beroende på förutsättningarna. En del av ungdomarna i Fosie har varken en mamma eller pappa som jobbar. Det där påverkar även drömmar och hur man ser på framtiden.

En annan aspekt på problemen togs upp i gruppdiskussionen om Områdesarbetet. Ungdomar som står utanför både arbetsmarknad och utbildning kommer kanske bara i kontakt med vuxna genom socialtjänsten eller AIC. Det utgör oftast ingen gynnsam förutsättning för goda relationer. Och om den kontakten dessutom brister så förlorar man kanske därmed helt kontakten med vuxna. Ett liknande problem togs upp i diskussionen om Ung i Sommar. Myndigheter kan t ex möta ungdomar och vuxna på olika sätt. "Om ungdomarna ringer så kan de få ett riktigt ohjälpsamt bemötande, och om man som vuxen sen ringer och frågar så får man ett helt annat bemötande och helt andra svar."

3. Samhällsstrukturerna möjliggör ingen generell delaktighet

Ett viktigt strukturproblem gäller sambandet mellan skola och samhälle. Det är för dåligt utvecklat. Därmed kan det vara svårt för ungdomar att förstå varför det är viktigt att lära sig någonting. Det blir svårt att förstå kopplingen mellan lärandet i skolan och ett framtida jobb. Om de inte i skolan förstår den kopplingen kan det bli svårt att motivera dem till att uppnå resultat. I

gruppen som diskuterade Områdesarbetet såg en av deltagarna det som ett problem att skolan fokuserar så mycket enbart på eftergymnasiala studier. Man får t ex inga tips i skolan om hur man kan söka jobb. Det som gäller är fortsatta studier och ”därför ska vi [skolan] inte prata om arbete redan nu för ni går bara i nian, eller i sjuan och åttan.” På liknande sätt bygger gymnasiet på en tanke om att man ska plugga vidare på högskolan och universitetet.

Det bristfälliga sambandet mellan skola och samhälle kan omvänt också göra det svårt för skolan att förstå elevernas förutsättningar. En konsekvens av denna oförmåga kan vara just ”Barn med vuxenansvar”, dvs det problem som identifierades den 3 juni och som Safija hade mycket att berätta om i gruppdiskussionen om SÖM Fosie den 10 november. Barnen får ta ett vuxenansvar eftersom skolan inte förmår göra föräldrarna delaktiga. Det gäller inte bara i relationen till skolan utan till samhället i stort.

Det är viktigt att se ”Barn med vuxenansvar” som uttryck för ett strukturellt problem. Det är en konsekvens av att det saknas realistiska möjligheter för deras föräldrar till delaktighet i samhällsstrukturerna. Lösningen på detta problem kan därför inte vara att individualisera det och försöka förhindra barnen från att ta ett vuxenansvar. Istället måste möjligheterna för föräldrarna att ta sitt ansvar förbättras genom förändringar av strukturerna. Samtidigt måste det som barnen lär sig tas till vara.

4. Vi vet inte vad vi ska samverka kring

I gruppdiskussionen om Ung i Sommar framhöll man samverkan med gymnasieskolorna som ett problem. Eftersom de inte ingår i stadsdelsförvaltningen måste man gå via utbildningsförvaltningen för att få kontakt med dem. Det såg man i gruppen som ”jättekrångligt och ett strukturellt problem”. Det gör att många ungdomar faller mellan stolarna.

Problemet med ungdomar som faller mellan stolarna såg man även i gruppen som diskuterade Lilla Växthuset som ett ”väldigt stort problem i Fosie”. Ungdomsgruppen 16-24 är särskilt viktig att fånga upp eftersom det saknas fritidsgårdar för denna åldersgrupp.

”När det gäller 18-24-åringar finns det ett stort glapp hos IoF och Förebyggande, menade Helena och Eva Stener. Det är svårt att nå fram till personer som precis har blivit myndiga. Vill de inget kan vi inget göra, sa Eva. Men Växthuset kan spela en mycket viktig roll här, trodde hon.”

Även i gruppdiskussionen om SÖM Fosie som helhet framhöll man problemet med ungdomar som faller mellan stolarna på grund av en bristfällig samverkan. Utbildningsförvaltningen har ansvaret från 16 år och uppåt men de finns inte riktigt med på banan. Det saknas kunskap i stadsdelsförvaltningen om vad de gör. Ungdomar i åldrarna 16 år och uppåt är en särskild riskgrupp eftersom man inte kan komma in på Komvux. Gång på gång har det visat sig att utbildningsförvaltningens uppföljningsansvar

inte har räckt. Där finns ett glapp och de satsningar som görs följs ofta inte upp. Det leder till att ungdomarna helt enkelt tappas bort.

5. Informella kompetenser tas inte tillvara

I gruppen som diskuterade Områdesarbetet framhöll man problemet med tillvaratagandet av den kunskap som hänger ihop med att man har ett annat ursprung. Vilken betydelse har det t ex om man kan ett annat språk?

En liknande fråga kan ställas om betydelsen av barns vuxenansvar. Vad innebär det informella lärande som gör att barn kan ta ett vuxenansvar? Vad lär sig barnen? Hur mycket av det de lär sig tillvaratas och får betydelse för dem i t ex skolan?

I gruppen som diskuterade Lilla Växthuset såg man det som ett särskilt stort problem att inte interkulturell kompetens värdesätts i samhället. ”Att kunna prata flera språk och ha kännedom om olika kulturer och traditioner gör att det är möjligt att överskrida gränser, berättade de. Om t ex en polis saknar interkulturell kompetens kan det skapa onödiga och konstiga situationer.” En av gruppdeltagarna såg det som en enorm fördel att ha interkulturell kompetens för att kunna ta sig fram i Malmö. Ändå är det inget som värdesätts. Det är ett stort problem.

Hur bidrar SÖM Fosie till att lösa dem?

De fem problem som nämns ovan och deras olika former av uttryck menar jag att SÖM Fosie bidrar till att lösa. Det är vad jag har kommit fram till genom att analysera resultaten från gruppdiskussionerna den 10 november 2009. Det är lösandet av dessa problem som utgör SÖM Fosies existensberättigande. I nedanstående tabell har jag markerat vilka av dessa fem problem som de tre satsningarna inriktar sig på. Markeringarna bygger på vad man kom fram till i grupperna, vilket i tabellen har översatts till den omformulerade uppsättningen av problem.

	1	2	3	4	5
Ung i sommar	x	x	x		
Områdesarbetet		x	x		x
Lilla Växthuset	x		x		x

Mest iögonfallande är frånvaron av x under rubrik 4, samverkansproblemen. De har inte prioriterats i någon av tre gruppdiskussionerna som ovanstående tabell bygger på. De framhölls däremot i diskussionen om SÖM Fosie som

helhet. Tre av problemområdena anses ha en prioritet i två av satsningarna. Ett av problemområdena, nämligen strukturproblemen, är relevant för samtliga tre satsningar.

Genom Ung i Sommar får ungdomar under en viss tid ingå i ett socialt sammanhang där de kan växa och utveckla goda relationer till vuxna. Delaktigheten bygger dock inte på deras informella kompetens och egentligen inte på någon särskild kompetens alls utan på ålder. Den informella kompetensen är däremot viktig för Områdesarbetet där det skapas en social relation som gör det möjligt för ungdomarna att ta sig vidare till jobb och/eller utbildning. Områdesarbetet utgör dock inget eget socialt sammanhang som ungdomarna blir delaktiga i och kan växa i utan den sociala relationen varar bara för stunden. Sociala relationer till vuxna saknas däremot så gott som helt i Lilla Växthuset där ungdomar tillsammans får en chans att växa på till stor del sina egna villkor och dessutom med hjälp av den interkulturella kompetens som många av dem har.

De fem typerna av problem motsvaras av fem typer av lösningar. Nedan har jag sorterat in resultatet av gruppdiskussionerna under fem rubriker. Innehållet under rubrikerna ska inte uppfattas som fullständigt utan det bygger på vad som framkom i gruppdiskussionerna.

1. Subjektivering (empowerment)

Subjektivering innebär att stärka ungdomarnas förmåga att själva agera, tänka självständigt, välja, ta ansvar och stå upp för sina rättigheter. Det kan definieras som en förändring från att vara objekt till att bli subjekt och står i motsats till objektivering. Kort sagt handlar det om att lösa problemen med känsla av hopplöshet och dåligt självförtroende.

Och det menar man att Ung i Sommar är bra på. Som det sägs i rapporten från gruppdiskussionen så "kan man bara ge ungdomar en möjlighet till att växa, så tar de chansen. Om man sätter rimliga förväntningar på dem att klara något som de klarar av, så gör de det. Men ofta får de ju inte chansen att göra det." Men den chansen får man i Ung i Sommar. Man får känna sig lite viktig och ingå i ett sammanhang.

Även Lilla Växthuset bidrar till en subjektivering genom att visa på möjligheter, motivera ungdomar och få dem att våga göra saker.

"Samira berättade att de arbetar för att lyfta upp det positiva de ser hos ungdomarna. Oavsett vad det är. Att stärka genom att bekräfta, kan sägas vara devisen för Växthuset. Det kan handla om filmkvällar med efterföljande diskussion, men också något så enkelt som fotboll".

Eva lyfte fram den speciella roll som personalen på Växthuset har. "Ni får inte bli tjänstemän, och ni kan inte bli specialister", sa hon. Hon menade att just den status som personalen har i området och den kompetens de har är avgörande för att de ska kunna påverka situationen för unga som känner hopplöshet och utanförskap. "Ni står för normaliteten", fortsatte hon, och menade att det är en styrka att

personalen på Växthuset är "den normala medmänniskan", istället för auktoritär myndighetsperson. Här är den interkulturella kompetensen viktig och nödvändig, fyllde Helena i.

2. Stärkandet av goda sociala relationer mellan vuxna och unga

Till det viktigaste med Ung i Sommar hör just de sociala relationer till vuxna som möjliggörs och då i ett meningsfullt sammanhang, där alla har en roll. Ungdomar kan lära sig så mycket i sådana sammanhang. Det betonade man i gruppen som diskuterade Ung i Sommar. Det kan t ex handla om hur man pratar och en oro för att prata fel. Maria menade att de kan se det själva och säga "ser du hur jag pratar nu!".

Även genom Områdesarbetet kan det skapas goda sociala relationer mellan ungdomar och vuxna. Ofta handlar det om att återskapa ett förtroende som har brustit.

"bara att Louice går ut i Området och pratar med unga, redan där skapar hon ju relationen, alltså förtroendet eller tilliten mellan unga och vuxna och då kan det bli ett förtroende för andra som jobbar på ett liknande sätt. Och att du sedan i din tur länkar dem vidare till andra vuxna som hjälper dem på traven. Får man hjälp så visar man uppskattning och på så sätt kanske man inte har uppskattat de vuxna tidigare. Man får ett förtroende för sina medmänniskor som kanske står över en".

"det kan ju vara samma budskap, någon sitter med slips och en blankett och kanske är lite torr medan en annan kanske har samma kläder som dem och pratar samma språk och då blir det mycket lättare".

"de sociala relationerna mellan vuxna och unga, det är A och O tycker jag, jag skulle vilja se flera professionella människor ute på området. Alltså kopplade till någon verksamhet, det behöver vi. Vi har två fältare tex från fritidsförvaltningen, det är bara de två som är ute och möter våra ungdomar på kvällstid. Vi behöver flera för att kunna jobba med de andra bitarna också för att höra mer om deras situation och tankar och sedan slussa dem vidare".

"man har tanken att AIC och socialtjänsten är skit och ofta kan jag vara den första som man börjar om med, att man får tillbaka förtroendet för samhället i stort, att AF kanske inte bara är strunt, att man kan följa med till AF, att det funkar där och sedan så är det ju på väg själva för tanken är ju att de slipper mig sedan, att de fått tillbaka lite förtroende och därmed kan ta egna steg. Den sociala relationen är ju grunden sedan för att man ska kunna ta sig vidare, att man har fått mer kraft".

"anonymiteten gör att man kan göra vad som helst för man är inget ansikte, man är ingen. Och så sysslolösheten, har du ingenting, du är inte inskriven någonstans, dagarna går du har inget jobb och ingen inkomst, det kommer att hända något förr eller senare. Och med

Områdesarbetet blir du bägge delarna, du blir ett namn, du känner en vuxen person utöver skolan”.

3. Strukturella förändringar som möjliggör ökad delaktighet

Ung i Sommar möjliggör en strukturell delaktighet för ungdomarna. Det gör inte varken Områdesarbete eller Växthuset. Den sociala relation som uppstår mellan områdesarbetaren och den unge är inte strukturerad. Det är en poäng att den inte ska vara det. Däremot kan Områdesarbetet möjliggöra vägar in i samhället, dessutom andra vägar än de som t ex skolan erbjuder. På så sätt kan Områdesarbetet komplettera skolan och fyller därmed en viktig funktion. Som den tidigare områdesarbetaren Louice säger, ”jag ser mig själv som den som hittar dem som faller mellan stolarna eller att de hittar mig och det är därför som jag finns till. Just att man ska överbygga det där att människor faller emellan och som inte får möjlighet att ta del av resurserna som vi erbjuder”.

Inte heller på Växthuset blir ungdomar delaktiga i en samhällsstruktur och så är det inte heller tänkt. Ungdomar ska få besöka Växthuset när de själva vill det, inte för att de måste och har en särskild roll där. Inom Ung i Sommar deltar däremot ungdomarna i en struktur. De har en roll, vilket visar sig i att de måste gå dit varje vardag under fyra veckor men det visar sig också i lönen som de kan kvittera ut efteråt. Praktiken inom Ung i Sommar kan också hjälpa ungdomar att förstå samhället omkring dem. Den kan stärka kopplingen mellan skola och samhälle. Den kan därigenom göra ungdomar mera motiverade för sitt skolarbete.

4. En förbättrad samverkan

I diskussionen om SÖM Fosie som helhet var samverkan en av de viktigaste frågorna. Bertil menade att SÖM Fosie fyller ett viktigt behov när det gäller samverkan mellan olika aktörer om ungdomar i åldrarna 16-25 år. Dialog-PM är en annan viktig satsning på förbättrad samverkan där SÖM Fosie i högsta grad har bidragit.

Safija talade om en särskild SÖM-modell och menade med det att få prova sånt som man inte har gjort tidigare. Som exempel nämnde hon den nya satsning som görs på mötesplats för ungdomar, i samarbete med MKB. Där har man börjat med att fråga ungdomarna om vad de vill och vad de ser för behov. I lokaler som MKB betalar hyran för drifts det sen satsningar i ett halvår. Detta ser Safija som ett viktigt förarbete. Om det visar sig fungera kan man sen jobba vidare med det i SÖM Fosie. Just förarbete framhöll Safija som en viktig ingrediens i en SÖM-modell. Enligt Bertil jobbar man på ett liknande sätt på Söderkulla.

5. Tillvaratagande av informella kompetenser

Inom Områdesarbetet strävar man efter att försöka synliggöra all kompetens. Ofta börjar det med en CV som känns tunn men efter flera träffar kan den bli

ganska full. Många vet inte själva om vad de egentligen kan. Avsaknaden på godkända betyg kan få en att känna sig värdelös. Områdesarbetet hjälper individen att få syn på den kompetens som betygen inte synliggör.

På Växthuset arbetar man särskilt med att uppvärdera den interkulturella kompetensen. "Arbetet sker inte på något formaliserat sätt. Istället är interkulturell kompetens ständigt närvarande i samtalet med de besökande ungdomarna. Bara genom att prata om det med besökarna fungerar som väckarklocka." Besökarna uppmuntras att skriva om sin interkulturella kompetens när de söker jobb. Målet är också att interkulturell kompetens ska erkännas av arbetsgivarna. Växthuset fick beröm för sitt arbete med interkulturell kompetens eftersom den i stor utsträckning saknas inom de kommunala kärnverksamheterna. Det gör att man på Växthuset kan komma i kontakt med dem som kärnverksamheterna inte når ut till.

Och hur ska resultaten utvärderas?

I projektbeskrivningen talas det om "Ökad förvärvsfrekvens och minskat försörjningsstöd", "Attraktiva och trygga stadsdelar", "Ökad tillväxt" och "Demokrati och delaktighet" som övergripande mål. Dessutom räknas det upp ett antal delmål men de överensstämmer bara delvis med de fyra typerna av insatser ovan. Det går säkert att peka på vissa indirekta kopplingar men ingen av de fem insatserna framhävs uttryckligen i projektbeskrivningen.

Därmed är det inte heller dessa fem typer av insatser som ligger till grund för valet av indikatorer. Projektbeskrivningen framhäver 13 olika indikatorer. T ex anges det hur många nya arbetstillfällen och företag som ska skapas. Indikatorerna kan sägas utgöra SÖM Fosies framgångskriterier. Om dessa indikatorer uppfylls så kan SÖM Fosie anses vara framgångsrikt.

Indikatorerna i projektbeskrivningen säger dock ingenting om hur väl SÖM Fosie har lyckats med de fem insatserna ovan. Det krävs därför en komplettering eftersom det är dessa fem typer av insatser som jag menar utgör SÖM Fosies egentliga existensberättigande. Det är dessa typer av problem som behöver lösas och som satsningarna inom SÖM Fosie förmodligen också är bra på att lösa. Det måste uppmärksammas. Därför behövs det andra indikatorer än de som nämns i projektbeskrivningen. Och det är dessa indikatorer som ska utarbetas på konferensen den 18 juni.

Indikatorerna ska ha formen av frågor och användas i den typ av granskning som kallas peer review. Användningen av peer review-metoden bygger på mina egna erfarenheter från projektet *Connections* (2008-09). Dessa erfarenheter låg till grund för det ansvar jag fick för att designa den konferens inom EU-projektet CoNet som hölls i Malmö, juni 2009. Där gjorde deltagare från 10 europeiska städer en granskning enligt peer review-metoden av Växthuset och Ung i Forskning. Nu ska en ny granskning göras

enligt peer review-metoden men denna gång av studenter på Malmö Högskola.

Det ökade intresset för peer review-metoden har sin bakgrund i den plan för EU:s utveckling som antogs på Europeiska rådets möte i Lissabon 2000. Istället för att försöka tvinga fram en gemensam utveckling skulle medlemsstaterna jämföra sig med varandra och lära av varandras goda exempel. Detta kallades för den öppna samordningsmetoden "Open Method of Coordination" och i denna kom peer review att utgöra en viktig del. Till en början användes metoden sen mest i jämförelsen mellan medlemsstaterna och först på senare år har mer lokala tillämpningar utvecklats. Ett av de första EU-projekten att använda metoden i jämförelser mellan städer var just *Connections*.

En peer review kan beskrivas som ett "verktyg för ömsesidigt lärande där lokala satsningar, program och praktiker utvärderas av kollegor från andra städer – jämlikar som agerar som 'kritiska vänner'."¹ Följande steg ingår i en peer review:

1. Val av det som ska granskas.
2. Utbildning av de som ska granska.
3. En pre-review rapport skrivs om det som ska granskas.
4. Granskarna läser in sig på denna pre-review rapport.
5. Granskningen görs, t ex genom intervjuer eller deltagande observation.
6. Granskarna gör sina bedömningar av det som har granskats.
7. En post-review rapport skrivs utifrån bedömningarna.

I ett annat projekt som också Malmö har deltagit i, "the Inti-Cities project", har det som ska granskas byggt på vad som på engelska brukar kallas "benchmarks", vilket kan översättas som referenspunkter. Med referenspunkt menar man en "norm att sträva efter och en referens mot vilken prestationerna kan mätas."² På grundval av sådana referenspunkter har Inti-Cities-projektet definierat 75 indikatorer. Det kan t ex vara "Resultatet av utvärderingen används för att förändra åtgärder och praktik". Då är det meningen att man ska göra en bedömning av hur satsningen har lyckats i just detta avseende.

På CoNet-konferensen i Malmö utformade vi indikatorerna som frågor till granskarna. Till grund för dessa frågor låg de fem framgångskriterierna. De utgjorde så att säga våra "benchmarks". T ex ställdes följande fråga om subjektivering: "The Green house aims to empower both young people working at and visiting the Green house, but in different ways. Are these

¹ *Benchmarking Integration Governance in Europe's Cities*, page 8, at <http://www.inticities.eu/> (accessed 1 Sep 2009)

² Ibid.

ways both successful methods of strengthening the individuals? In that case, in what ways?" Sammanlagt 10 frågor ställdes till granskarna om Växthuset. På ett liknande sätt ska nu frågor formuleras som kan ställas till studenterna. Den första fråga som ska besvaras på konferensen den 18 juni är följande:

- Vilka frågor ska ställas till studenterna om hur väl satsningarna i SÖM Fosie har lyckats lösa problemen?

Och problemen i det här fallet är de problem som workshoparna den 3 juni och 10 november 2009 har bidragit till att definiera och som finns beskrivna i denna rapport. Vi måste också i grupparbetena den 18 juni diskutera oss fram till vad studenterna behöver få veta, dvs besvara följande fråga:

- Vad behöver studenterna få veta för att kunna göra en bra peer review, dvs vad behöver stå i den pre-review rapport som studenterna ska få läsa in sig på innan de gör sina peer reviews?

Studenterna kommer sen att skriva rapporter om sina bedömningar med svar på frågorna. Det kommer också att ingå i studenternas uppgift att ta ställning till frågeformuleringarna. Om de kan peka på brister får de gärna föreslå andra formuleringar. Dessutom ska de inte bara läsa in sig på pre-review-rapporterna utan kritiskt granska dem. I deras slutsatser kan det därför mycket väl ingå en kritik av den beskrivning som görs i pre-review-rapporterna.

Sammanlagt rör det sig om drygt 40 studenter som går kursen Urban Integration på Malmö Högskola i höst. Huvuduppgiften för dem är att göra bedömningar av hur väl satsningarna inom SÖM Fosie har lyckats med att lösa problemen. Deras rapporter ska också bygga på kursens övriga innehåll vad gäller kurslitteratur, föreläsningar, gruppdiskussioner etc. Resultatet av studenternas arbete kommer att återföras till de engagerade i SÖM Fosie. Följande satsningar kommer att granskas av studenterna:

- Gnistan och områdesarbetet på Augustenborg
- Dialog-PM
- Mötesplats – Lindängen (bibliotek och skola)
- Växthuset
- Områdesarbetet (AIC)

Om var och en av dessa satsningar anordnas det därför ett grupparbete den 18 juni. Deltagarna kommer att delas in i grupper som ska diskutera ovanstående två frågor med avseende på en av satsningarna. I varje grupp utses det en person som får huvudansvaret för att skriva den pre-review rapport som studenterna ska läsa in sig på. I denna pre-review rapport ska också frågorna ingå.

Appendix: SÖM-konferensen 10/11-09

<u>Grupp 1</u>	<u>Grupp 2</u>	<u>Grupp 3</u>	<u>Grupp 4</u>
Mikael Stigendal	Carolina Hamma	Johanna Sixtensson	Martin Eriksson
Carina Tempel	Anna Öhman	Fredrik Goetze	Helena Knutsson
Bertil Nilsson	Cindy Cronjezon	Åsa Dannestam	Samira Hack
Safija Imsirovic	Annette Gillisin	Sadiye Altundal	Rebecka Bichis
Tyke Tykesson	Maria Gonzales	Louice Kjellsdotter	Mithad Cuturic
Marie Johansson		Valdrin Havolli	Eva Stener
Sadrija Mehmedali		Stellan Westerberg	
Monika Herstedt		Maria Almazidou	
Yassin Hemissi			

Mikaels grupp – SÖM Fosie som helhet

1: Vilka är de mest relevanta problemen?

Gruppen skulle som första uppgift diskutera och ta ställning till de nio problemområdenas relevans. De andra grupperna hade också i uppgift att välja ut de tre mest relevanta problemområdena. Det kravet ställde jag dock inte i vår grupp eftersom vi skulle diskutera SÖM Fosie som helhet, vilket gjorde det svårare med en avgränsning till enbart tre problemområden.

Och mycket riktigt, det pratades mycket om alla problemområdena, till en början om strukturer, samverkan och kunskapssyn, men därefter mycket om det första problemområdet, ”Känsla av hopplöshet, dåligt självförtroende, inga framtidsutsikter”. Det ansågs av flera vara det viktigaste. Om detta löses så faller lite av de andra, menade en. En annan ville särskilt poängtera detta som ett problem i sig: ”Jag ser det mycket som roten. Att det går omkring en massa människor i stadsdelen som har gett upp.” Kanske ska man se detta som huvudproblemet, menade en och föreslog en syn på de andra problemområdena som metoder för att lösa det.

Det räcker dock inte att inrikta sig på problemet känsla av hopplöshet, dåligt självförtroende, inga framtidsutsikter. Även om man ville se detta problem som ett slags kärna så krävs det lösningar även på de andra problemen

eftersom de bidrar till att lösa det. Det kan t ex vara just bristfälliga strukturer och brist på samverkan som gör att det blir problem med ettan.

Det andra problemet, ”Barn med vuxenansvar”, kunde Safija berätta en hel del om för det har hon arbetat mycket på att försöka lösa. Hon har försökt få föräldrar att ta ett större ansvar. Pengar har därför satsats på föräldrautbildning och kurser i svenska men också kurser om hur skolan fungerar. Resultatet har blivit att barnen inte längre behöver tolka för föräldrarna utan de klarar sig själva och kan då ifrågasätta skolans arbete. ”Man får inte tillåta att barnen har ansvar för sina föräldrar”, menade Safija.

Enligt Safija har SÖM Fosie haft en stor betydelse för att komma tillrätta med detta problem. Det är därför också bra att det finns identifierat som ett eget problem. Safija är mycket positiv till den utveckling som har skett. Numera händer det att föräldrar ifrågasätter hur skolan har tänkt när det gäller olika beslut.

Flera i gruppen höll med Safija om vikten av detta problem och behovet av lösningar. Men det kom också en invändning. Barn med vuxenansvar är en fråga för I&F, som man också jobbar mycket med och som därför kanske inte ska ingå i SÖM. Samtidigt är det viktigt att betrakta SÖM som ett komplement, menade en annan. SÖM gör det möjligt att testa och experimentera. Det viktigaste måste sen vara att resultaten tas tillvara.

Det restes invändningar även mot trean, ”Brist på goda sociala relationer mellan vuxna och unga”. Blir det inte alltid lite svårt i relationerna mellan unga och vuxna? Ser det inte ut så när man är ung? Ligger det inte i hela frigörelseprocessen? Det fanns dock även dem i gruppen som såg detta problem som jätteviktigt. Dagens unga och föräldrar har inte så mycket gemensamt att prata om. ”Föräldrarna vet mindre och mindre och ungdomarna vet mer och mer. Därför söker man sig ut. Därför blir det krockar hemma.” Många föräldrar träffar inte alls sina barn.

Problemområde fyra, fem och sex hade alla placerats in under rubriken strukturella förändringar. Flera tyckte att dessa strukturella förändringar var viktigast men sen blev det inte så mycket mer diskussion om det, annat än att femmans ”Det saknas strukturer inom den kommunala förvaltningen för att arbeta med dem som faller mellan stolarna” liknade sjuans ”Vi vet inte vad vi ska samverka kring och vi saknar den kunskap om varandras sammanhang som krävs för att vi ska kunna samverka”, inplacerad under rubriken samverkan. De ansågs gå in i varandra.

Samverkan blev det sen en del diskussion om, särskilt vad gäller ungdomar i åldrarna 16-25 år. De hamnar så lätt mellan stolarna, menade en i gruppen och flera instämde. Utbildningsförvaltningen har ansvaret från 16 år och uppåt men de finns inte riktigt med på banan. Det saknas kunskap i stadsdelsförvaltningen om vad de gör. Det hade gagnat SÖM att ha med utbildningsförvaltningen. Ungdomar i åldrarna är en särskild riskgrupp eftersom man inte kan komma in på Komvux. Gång på gång har det visat sig

att utbildningsförvaltningens uppföljningsansvar inte har räckt. Där är ett glapp och de satsningar som görs följs ofta inte upp. Det leder till att ungdomarna helt enkelt tappas bort.

”Vi vuxna lurar oss själva jättemycket”, menade Safija, ”i tron att vi vet. Vi har en bild som man läser i statistik och rapporter men det stämmer inte alls”. Därmed anknöt Safija till det åttonde problemområdet, ”Vuxna saknar kunskap om unga som inte mår bra”, vilket hon såg som viktigt. Ungdomarna påstår att det inte görs nåt för dem och det tyder på att nåt inte stämmer. Därför behövs det mer kunskap och det är särskilt viktigt att ungdomar själva får berätta. Deras erfarenhet och kunskap måste tas tillvara.

2: Hur bidrar SÖM till att lösa problemen?

Det var inte så lätt att diskutera denna fråga med fokus på varje problemområde för sig. Diskussionerna svävade lätt ut åt olika håll. Det gjordes också gärna återkopplingar till etablerade problembeskrivningar, t ex arbetslöshet. Det är jätteviktigt att få ett jobb, menade man, och det kan t ex Områdesarbetet hjälpa till med. Så kan det säkert vara men löser det så självklart något av problemen i listan? De där direkta kopplingarna mellan satsningar i SÖM Fosie och problemen i listan verkade inte vara så lätta att göra.

Vi började prata lite om Gnistan och områdesarbetet på Augustenborg. Safija menade att hon genom SÖM har fått ett helt annat inflytande i området. Nu kan hon jobba med föräldrar och skolan, vilket hon inte hade möjligheter till tidigare. ”Annars hade jag jobbat två meter under marken med Gnistan.” Carina såg detta som en viktig utveckling av Gnistan. Nu gör Safija något mycket bredare.

Jag undrade om det skulle gå att identifiera det centrala i detta. Vad är det mer exakt som bidrar till framgångarna? Carina nämnde individualiseringen, ”att man möter nån där dom befinner sig och står”. Bertil poängterade detta med att bli sedd, få en plats och bli delaktig. Näktergalen nämndes som ett annat gott exempel på ettan och även tvåan, dvs barn med vuxenansvar. Som Sadrija sa är det ”så svårt att komma i kontakt med föräldrarna. Alltid är det t ex storasyster som svarar när man ringer.” En annan i gruppen tyckte att det i första hand är kärnverksamheterna som ska ta ansvar för detta. Men som Safija ser det så gör hon redan en hel del som bidrar till att lösa detta problem. Hennes insatser för att stärka föräldrarna leder till att barnen inte behöver ta så mycket vuxenansvar. En del föräldrar har menat att man måste vara arbetslös för att klara av alla krav som skolan ställer. Men i och med satsningarna på föräldrautbildning känner man att det inte krävs lika mycket tid längre.

Kanske ska man därför se det som att SÖM Fosie, vad gäller tvåan, kan komplettera kärnverksamheten. SÖM Fosie behöver kanske inte alltid inrikta sig på andra problemområden än kärnverksamheterna utan kan också utgöra ett värdefullt komplement. Men det ställer då rimligen större krav på

samverkan och rentav samarbete. En utmärkande framgångsfaktor för ett projekt som SÖM Fosie är enligt Safija satsningen på eldsjälarna. ”Man måste ha en egen eldsjäl i området, någon med samma bakgrund som kan vara den förlängda armen. Man ska inte importera någon utifrån.” Genom denna typ av eldsjälarna med förankring i området kan man nå de föräldrar som man inte annars får kontakt med.

Som framgick av diskussionen under den förra rubriken om problemen så fanns det olika uppfattningar om vikten av trean. Är bristen på goda sociala relationer mellan vuxna och unga en fråga för SÖM Fosie? Jag ställde frågan nu igen men fick inget bestämt svar. Alla ser det säkert som viktigt men frågan är i vilken utsträckning SÖM Fosie ska jobba med det. Efterhand framkom det dock flera exempel på hur SÖM Fosie stärker relationerna mellan vuxna och unga.

Monika menade att det inte bara är frågan om relationen mellan vuxna och unga utan också den ”mellan oss som myndigheter och medborgarna. Där finns det mycket brist på tillit och förståelse. Det ligger också i det här med kunskap, att faktiskt få kunskap om hur samhället fungerar.” Monika framhöll områdesarbetet som ett gott exempel. ”Man möts på andra platser och på andra sätt. Det tror jag man skulle kunna använda i fler sammanhang. Det skulle också kunna öka samarbetet mer mellan våra olika verksamheter.”

Hur är det då med fyran, dvs det strukturella samarbetet mellan skola och lokalsamhälle? Vi saknar skolan, menade flera. Skolan är alldeles för dåligt representerad i denna process med problem och lösningar. Då blir det också svårt att diskutera lösningar på problemet med det strukturella samarbetet mellan skola och lokalsamhälle.

Femman gäller bristen på strukturer inom den kommunala förvaltningen för att arbeta med dem som faller mellan stolarna. Här menade Bertil att SÖM Fosie fyller ett viktigt behov när det gäller samarbete med olika aktörer om ungdomar i åldrarna 16-25 år. Det anknyter till sjuans ”Vi vet inte vad vi ska samverka kring och vi saknar den kunskap om varandras sammanhang som krävs för att vi ska kunna samverka”. I diskussionen under den förra rubriken om problemen gled femman och sjuan in i varandra. Så blev det också när lösningarna diskuterades.

Safija talade om en särskild SÖM-modell och menade med det att få prova sånt som man inte har gjort tidigare. Som exempel nämnde hon den nya satsningen som görs på mötesplats för ungdomar, i samarbete med MKB. Där har man börjat med att fråga ungdomarna om vad de vill och vad de ser för behov. I lokaler som MKB betalar hyran för drifts det sen satsningar i ett halvår. Detta ser Safija som ett viktigt förarbete. Om det visar sig fungera kan man sen jobba vidare med det i SÖM Fosie. Just förarbete framhöll Safija som en viktig ingrediens i en SÖM-modell. Enligt Bertil jobbar man på ett liknande sätt på Söderkulla.

Hur är det då med sexan, dvs en utveckling av samhällsstrukturerna som kan möjliggöra nya vägar till delaktighet i samhället för dem som står utanför? Bertil nämnde det nystartade ungdomsforumet som ett särskilt viktigt exempel på detta. Det gäller då ungdomar som redan har någon form av roll i utvecklingen. Jag undrade då om vilka roller det gäller. Det måste väl vara viktigt att detta ungdomsforum även handlar om frågor som ligger inne i strukturerna, inte bara utanför? Kan man tänka sig att t ex Växthuset hjälper till med elevinflytandet på skolorna? Frågorna diskuterades dock inte vidare.

Åttans problem med bristen på kunskap om unga som inte mår bra blev det ingen särskild diskussion om. Däremot diskuterade vi en hel del om nian. Jag frågade om SÖM Fosie har bidragit till ett förstärkt erkännande för interkulturell kompetens och jag vände mig särskilt till dem runt bordet med just denna kompetens. "Självklart", menade Safija. Monika betonade det stora värdet med brobyggare och tyckte det skulle bli spännande att se vad som händer när pengarna tar slut. "Hur får man in detta sen i det ordinarie? Vi är så fyrkantiga när det gäller att bedöma kompetens." Enligt Bertil är det viktigt att synliggöra de nya kompetenserna och behoven dem.

3: Hur kan samarbetet med kärnverksamheterna utvecklas?

Det blev inte så mycket sagt under denna rubriken. Vi hann helt enkelt inte. Tiden räckte inte till. Men vikten av att berätta om vad man gör poängterades. T ex så skulle det goda med områdesarbetet kunna användas i många fler verksamheter, menade Monika. De kontakter som skapas genom områdesarbetet skulle t ex skolan också kunna ha glädje av.

I övrigt blev det mest en diskussion om svårigheterna. Det kan vara svårt för kärnverksamheterna att värdera den kompetens som inte är formaliserad. Detta framhölls också som ett attitydproblem vilket grundläggs redan på Lärarutbildningen och Socialhögskolan. Det behövs en annan attityd och ett nytt förhållningssätt för att man inom kärnverksamheterna ska ta till sig den informella kunskapen.

Inom kärnverksamheterna har man också så mycket annat att göra. Tiden räcker inte till för att man ska kunna ta till sig det nya och förändra, även om man vill det. Kärnverksamheterna präglas av en förändringströghet. Just därför är det också så viktigt med satsningar som SÖM Fosie där nya idéer och lösningar kan prövas. Den stora utmaningen är sen hur resultaten ska överföras till kärnverksamheterna. Alla verkade dock vara överens om betydelsen av den här typen av möten där olika företrädare får möjligheter att träffa varandra.

/Mikael

Carolinas grupp – Ung i sommar

Vi pratade en del om Ung i sommars förutsättningar och Marias arbete i början, så att alla var med på banan om det vi skulle prata om. Maria sa att de numera tittar ganska individuellt i flera fall och försöker lösa det för den specifika ungdomen.

1: Vilka är de mest relevanta problemen?

Svar 1) 3) och 4). Det var lätt att bestämma 1) och 3) men den sista tog det lång tid att komma fram till. Gruppen tycker att problemformulering 9) hänger ihop med 4). 5an, 6an och 7an har också med Ung i sommar att göra. Problemformulering 7) kan nog komma in lite under 3an. Och tillslut bestämde sig gruppen för 1, 3 och 4.

2: Hur bidrar Ung i sommar till att lösa problemen?

1) Många ungdomar i Fosie kan känna hopplöshet över arbete och praktik. Vissa "vet" att de inte kommer kunna få någonting, de är 100% säkra på det. Cindy sa att polisen (Stefan Svärd) hade räknat ihop att polisen tar 800 nya ungdomar som med narkotika i malmö är var 10e månad. De handlar ju om att de inte har några framtidsutsikter, att inte kunna få ett jobb. Gruppen håller med om det. Sen handlar det ju även om dåligt självförtroende, påpekar någon Om man inte är bra på skolämnena så är man inte "duglig". Cindy tror inte att skolan har kommit något längre med att jobba med och stärka ungdomar som inte har "plugghuvud". Detta har att göra med problemformulering nr 9 också, hur man ska mäta kunskapen i skolan och vilken kunskap som är giltig.

Ibland saknar ungdomarna så mycket kunskap om omvärlden, vissa har knappt varit utanför Hermodsdal. Det är många som vet väldigt lite om Malmö, eller saknar nästan helt omvärldskunskap, säger Cindy. "Vad finns på museet? Vad är försäkringskassan? Och hur funkar det med pensionen?" är frågor som hon fått.

Även om man inte har ett jobb, så måste man ju få känna att man gör något meningsfullt, och att man har en sysselsättning, det är så viktigt, säger Anna. Cindy säger att IOF nu tyvärr ska börja ta in ungdomar på OSA (kodad skyddad anställning tillexempel om man är missbrukare) detta är bara för att det är brist på arbete inte för att ungdomarna inte skulle klara av att ha ett riktigt jobb. Det måste ju få in en fot i arbetslivet, men det här är nog inte rätt sätt. Vad är det för syn på ungdomar vi har? Den OSA-stämpeln blir man ju inte av med, det är som att ha gått på särskolan när man egentligen inte behövt det. 7an och 3an hänger ihop tycker gruppen. Vi vet inte vad vi kan göra tillsammans, vi har för dålig kunskap om varandras sammanhang.

Det är nog just det här med att stärka ungdomarna som Ung i sommar är så bra på, att ge dem lite hopp om framtiden. Samhällsstrukturerna möjliggör

kanske inte vägar in för dem som står utanför, men det är även så att man som arbetsgivare vill ha den med mest och bäst kompetens. Och det är ju inte alltid just våra ungdomar här i Fosie. Står man utanför så har man ju även mindre chanser att få jobb. Jag drog en parallell till hur deltagarna på CoNet -konferensen upplevde dem som elit. Det handlade om förväntningarna på dem menar Annette. Ungdomar är så duktiga på att ta till vara på det, håller alla med om. Cindy säger att kan man bara ge ungdomar en möjlighet till att växa, så tar de chansen. Om man sätter rimliga förväntningar på dem att klara något som de klarar av, så gör de det. Men ofta får de ju inte chansen att göra det.

Får du chansen till något sånt här genom Ung i sommar, får du känna att du har en uppgift. Du får känna dig lite viktig och ingå i ett sammanhang. KASAM (känsla av sammanhang) är jätteviktigt i detta menar Annette. Det stärker ungdomarna att få en god relation till någon vuxen. Detta stärker då problemformulering nr 3 i sin tur.

3) Det kan faktiskt räcka ibland med en riktig bra relation till en vuxen. Men det är allmänt också, erfarenheten man kan få genom Ung i sommar att förstå att det finns andra vuxna som tycker och tänker på ett visst sätt. Maria säger att de verkligen har sett och varit med om, hur man förändrar relationen till vuxenvärlden för de ungdomar som är med i Ung i sommar. Först vill de inte ens ringa till någon. Så får man hjälpa dem lite. Men bara det att vara ensam ung, i ett sammanhang där alla andra är vuxna, det lär man sig jättemycket av. Det är en väldigt bra erfarenhet. Maria säger att de kan se det själva och säga "ser du hur jag pratar nu!". För de kan vara lite oroliga för just sådana saker, att de pratar på fel, eller på ett för "avslappnat" sätt. Per automatik så börjar de prata lite mjukare när de får de kontakter då får inom Ung i sommar. De lär sig.

Förr var det ju mer så att hade man goda relationer med andra vuxna. Framförallt hade ens föräldrar det, och då löste det sig med sommarjobb. Men så är det ju inte längre, säger Anna. Och framförallt om man kommer från en familj som är ny i Sverige. Då har man ju inte stora nätverk och så är det ju bra om det finns något som kan hjälpa dem med det, att få in dem i något sammanhang. Den erfarenheten om nyttan kan gå på båda håll också, menar Maria. Hon minns en arbetsplats där föreståndaren först inte ville ha någon kille, sen ville hon inte ha någon under 18, sen skulle den prata perfekt svenska. Maria fick jobba med det, och tillslut sa hon att "nej, jag har bara "Mustafa" åt er". Och i slutändan så skickade den här föreståndaren ett mejl till Maria och tackade för den fantastiska tiden med Mustafa. Det är en viktig lärdom för arbetsplatserna att de kan lära sig något med praktikanten och att det kan berika dem, göra dem bättre.

Ibland behövs det bara att någon vuxen engagerar sig i en ungdoms liv för att den inte ska halka snett. Men man måste agera i tid. Cindy berättade om en flicka som hade växt upp med en narkotikamissbrukande och kriminell familj, och svårigheten att motivera den flickan till ett normalt liv, till en helt

annan verklighet än var hon växt upp med. Det är viktigt när man skapar en relation och sätter förväntningar till någon. Vi vill ha in våra ungdomar i det vi tycker är normalt, med jobb och sånt, men vi vet egentligen inte riktigt vad vi kastar dem ut i. Vi hade nog en helt annan beredskap att möta den världen. Maria håller med om det och säger att vi ändå visste lite mer om den världen. Vi hade kanske hälsat på på föräldrarnas jobb och visste lite om vad de jobbade med. Men en del av ungdomarna i Fosie har varken en mamma eller pappa som jobbar. Det där påverkar även drömmar och hur man ser på framtiden. En del ungdomar som Cindy mött har inte ens haft ett drömjobb, någonsin. Då får hon med 20 åringar börja med att prata om drömmar och drömjobb, för att de ska kunna tänka ut vad de skulle vilja arbeta med. Innan kan de vara helt blanka.

På en del placeringar tar de vuxna inte riktigt sitt ansvar. Det handlar det ju inte bara om att få ut ungdomar i arbete. Det måste ju vara kvaliteten också. De ska ju ge något, vara meningsfullt. Att möta andra vuxna ute och få en social relation och ett socialt sammanhang, det är nog bland det viktigaste med Ung i sommar, tycker någon. Sen finns det ju olika exempel på hur man kan jobba med det. Det måste ju vara kvaliteten. På vissa placeringar har det varit alldeles för många ungdomar på samma ställe, tex. Gnistan och RGRA som har tagit emot uppåt 20-30 ungdomar sammanlagt per period från Ung i sommar centralt. Det har varit alldeles för många och det har offrat kvaliteten. Även om det som Maria sa, att det till en början var tänkt att den ungdomen då skulle kunna få gå hem och säga att "jag fick också en plats", men att de skulle fixa till det i efterhand. Men det blev bättre det här året och det ska arbetas bort helt. Det blir för låga förhoppningar om att de bara ska få komma hemifrån. Det är dock ett problem från hela Ung i sommarverksamheten centralt. Annette säger att hon inte kommer att acceptera det igen.

Gruppen håller även med om att vuxna ibland kan möta ungdomar med en tråkig attityd. Tex kan myndigheter ge olika bemötande mot ungdomar och vuxna. Om ungdomarna ringer så kan de få ett riktigt ohjälpsamt bemötande, och om man som vuxen sen ringer och frågar så får man ett helt annat bemötande och helt andra svar. Det är tråkigt men man ser hur viktigt det är att ungdomarna har pålitliga sociala relationer med vuxna som kan hjälpa dem i sånt här.

4) Vad kan man göra innan Ung i sommar för att stärka ungdomarna och vad kan man göra efter? Det är lite av en hängande fråga. Ungdomarna får ju inte jättemycket pengar utan syftet för att jobba ska handla om andra saker. Ung i sommar är ju från början tänkt för de ungdomar som ska tillbaka till skolan efter sitt sommarjobb. Men problemet är ju att vi har vissa ungdomar som inte går i skolan, och vad kan vi då göra? I vissa fall har Maria förlängt praktiken. Hur kan vi ta hand om de ungdomar som helt faller mellan stolarna. Frågan är oerhört viktig att ta tag, i menar Cindy. Vad gör vi med dem? Ska de ligga på soc? Men de kan inte få den hjälp de behöver där. Vi

behöver struktur för dessa människor. Mer än vad områdesarbetet, och växthuset kan ge. Ung i sommar skulle ju kunna fixa praktik åt dem, och har gjort det i några enstaka fall. Maria har hittat och ”tillverkat” villkoren för dem då (som att skriva in dem på en gymnasieskola bara för att de ska kunna få gå på praktiken). Men så kan vi ju inte hålla på, vi hjälper ju inte alla på det viset, utan vi måste hitta en struktur för det, så att det funkar. Det räcker ju inte heller med praktik bara. Anna säger att man kan väl se Ung i sommar som att det kan hjälpa dem en liten bit på vägen, innan de hamnar mellan stolarna. Att det fångar upp vissa. Maria håller med och säger att Ung i sommar verkar lite förebyggande.

Ung i sommar har ingen kontakt med gymnasieskolorna överhuvudtaget, eftersom de ligger utanför stadsdelsförvaltningen. Det är jättekrångligt och ett strukturellt problem, ”det en jättelång väg att gå för att få det” säger Maria. Vill man komma i kontakt med dem måste man gå genom utbildningsförvaltningen. Ringer man till syv på skolorna har de ingen som helst koll på enskilda elever, så därifrån går det inte att få ungdomar till Ung i sommar. Grundskolorna har vi åtminstone samarbete med, det är mycket kvar att önska. Förankringen mellan skola och samhället är så väldigt viktig. Ungdomarna förstår inte varför det är viktigt att lära sig någonting, eller de kan inte se varför det är viktigt för att sen kunna skaffa sig ett jobb, för att försörja sig. Om de inte kan ge den kopplingen i skolan, då blir det svårt att motivera dem till att få resultat. Praktik skulle säkert få dem att förstå samhället omkring dem. Särskilt för dem som inte är starka på proven i skolan, men de kanske har en annan drivkraft istället. Kan man ge dem chansen att göra andra saker så kan det bli jättebra. Ung i sommar är ju verkligen värdefull i att just värdesätta informell kompetens. Särskilt om de får ett bevis och intyg på vad de gjort och klarat av. En del får skriva dagbok om vad de lärt sig.

3: Hur kan samarbetet med kärnverksamheterna utvecklas?

Cindy tycker att Ung i sommar är för dåligt förankrat i IOF och för handläggarna där, kanske framförallt inom förebyggarteamet. Maria skulle kunna ha en länk där, det skulle kunna vara Cindy. Det måste finnas resurser på det viset? Vi måste bli bättre på att samverka och veta om varandras verksamheter. Kanske med möten, det behöver inte vara så svårt. ”Vi blir så isolerade”.

Vi är ganska dåliga på att inkorporera detta i kärnverksamheten. Annette menar att det borde finnas en policy för Ung i sommar. De unga som ska ut på praktiken borde få en basinfo, som ett baspaket, om lite allt möjligt där man samlar upp deras frågor inför Ung i sommar. Och det kanske borde ligga på skolorna att ge ungdomarna, tycker Cindy (som även säger att hon skulle kunna göra det om ingen annan gör det). Det måste ju nödvändigtvis inte ligga på Maria. Maria gör det nu till en viss del i skolorna men sen är det upp till arbetsplatserna. Många hinner helt enkelt inte. Maria säger att den biten skulle kunna stärkas. Hon skulle även kunna köra ett sånt möte ute på

Lilla växthuset tex. För ungdomarna är det ju mycket administrativa saker som de måste kunna, som att de måste ha en legitimation för att kunna få ut sin lön tex, det behöver man informera om. Här behöver vi ju även förstärka samarbetet med arbetsplatserna. Inom kärnverksamheterna finns det ju också många arbetsplatser. (Vi saknar Eva Jonsson i diskussionen nu. Hon kunde inte komma idag. Men Maria och hon kommer att prata vidare om hur man kan stärka arbetet med Ung i sommar genom att förankra det bättre hos arbetsgivarna och övertyga dem om hur det kan berika och förbättra arbetsplatserna). Maria önskar också en bättre förankring i AIC, kanske kan man få det genom Eva Jonsson, eftersom de på AIC har en bättre koll över arbetsplatserna och mer exakt om var man behöver folk. Nu jobbar Maria inte tillräckligt med AIC, det har inte hunnits med riktigt.

Att öka samverkan med skolorna är viktigt. Skolorna och framförallt SYV skulle kunna göra vissa delar. Maria skulle behöva en kontaktperson i skolorna, och en på IOF och socialförvaltningen. Någon på socialtjänsten skulle kunna hantera vissa frågor och även anmäla en del ungdomar. Denna person skulle kunna vara Cindy. Maria påpekar även att det skulle vara bra eftersom hon ibland får hantera situationer och personer där hon inte riktigt vet vad man ska göra. Särskilt när hon inte kan säga så mycket till en eventuell arbetsplats pga. sekretess. Då vore det bra att kunna prata med någon som är inne i det och van att hantera sådana kontakter.

Eva Jonsson skulle alltså kunna vara en bra kontakt att ha ett mer utpräglat samarbete med. Skolorna skulle kunna göra mer, även syvarna på gymnasieskolorna. En kontaktperson på IOF skulle även behövas (Cindy?). Förebyggarteamet skulle kunna ha direktnumret till Maria föreslår Cindy, så att det kommer in i rutinen.

Vård och omsorg, och hemtjänst är ju en stor "arbetsgivare" för Ung i sommar som skulle kunna funka bättre med en speciell kontakt. Dagens och fritids har Maria redan bra kontakt med. Vård och omsorg är det däremot många som inte vill jobba inom, så som det ser ut nu kan det till och med bli platser över. Men om man går ut gemensamt och informerar och jobbar med det så skulle det inte behöva vara så. Vård och omsorg är en av mycket få placeringar som kan generera extrajobb efter sommar perioderna, och är därför extra värdefull.

Gruppen är överrens om att arbetsbeskrivningar behövs för de olika typerna av arbeten. Det skulle kärnverksamheterna kunna göra för sina platser, för att kunna sälja in det hos ungdomarna så. Det är även viktigt för att ungdomarna ska kunna kräva "sina rättigheter" och att få göra det som står i beskrivningen. Men det är även för att de ska kunna intyga deras kunskaper efteråt.

/Carolina

Johannas grupp – Områdesarbetet

Upplägg: Alla presenterar sig och sin verksamhet eftersom vissa i gruppen inte varit med tidigare. Louice och Valle berättar om Områdesarbetet då några i gruppen inte vet så mycket om det. De andra kommer med frågor. Vi går sedan vidare till frågorna. Först får alla några minuter på sig att på egen hand tänka igenom fråga ett, alltså vilka problemformuleringar som är mest relevanta för Områdesarbetet, därefter går vi en runda runt bordet och alla får säga vilka tre de tycker är mest relevanta och varför. Slutligen ber jag gruppen att enas om tre problemformuleringar.

Vad det gäller fråga två och tre diskuterar gruppen frågorna gemensamt hela tiden.

Mitt samlade intryck är att gruppen hade mycket bra diskussioner. Jag uppfattade det som om alla i gruppen såg väldigt positivt på mötet som sådant, att få tillfället att prata om problemen, varandras verksamheter och hur man kan samverka osv. Överhuvudtaget så var alla klart för mer nätverkande mellan olika verksamheter och fler verksamheter ute på fältet, mer kontakt med invånarna.

1: Vilka är de mest relevanta problemen?

Gruppen har svårt att välja ut tre då man tycker att flera av punkterna går in i varandra. Det diskuteras mellan 5an och 6an, många tycker att de är rätt lika och båda relevanta för Områdesarbetet. Gruppen enas om att diskussionen egentligen gäller båda två. Det gäller dels strukturer inom förvaltningen och dels i samhället. Gruppen bestämmer sig således för att sätta 6an främst med 5an inom parentes. Vidare diskuterar gruppen om man ska ta punkt 1 eller 3, då de tycker att de också går in i varandra. Man hänger också upp sig på att det står mellan unga och vuxna på 3an och att 1an i så fall är vidare och innefattar alla, vilket ju Områdesarbetet ska göra. Någon undrar om man ha goda sociala relationer om man inte har några framtidsutsikter? Någon annan säger att genom goda sociala relationer så får man bättre självförtroende och mer framtidsutsikter osv. Man enas dock om att sätta 3 främst men vill även där sätta 1 inom parentes. 3an sätts först då man enas om att sociala relationer är en förutsättning för att få bättre självförtroende, ha tilltro till framtiden osv. Dock vill gruppen inte att det bara ska gälla goda sociala relationer mellan vuxna och unga eftersom Områdesarbetet jobbar med en större grupp än så. Sist men inte minst väljer gruppen 9an.

Alltså, mest relevanta för Områdesarbetet är problemformuleringar: **6 (5), 3 (1) och 9**

2: Hur bidrar Områdesarbetet till att lösa problemen?

Diskussioner som relaterar till problemformulering 3 (1):

Alla är eniga om att Områdesarbetet både bidrar till empowerment och att man kan få en god relation till en vuxen/myndighetsperson. Någon säger så här, *"de sociala relationerna mellan vuxna och unga, det är A och O tycker jag, jag skulle vilja se flera professionella människor ute på området. Alltså kopplade till någon verksamhet, det behöver vi. Vi har två fältare tex från fritidsförvaltningen, det är bara de två som är ute och möter våra ungdomar på kvällstid. Vi behöver flera för att kunna jobba med de andra bitarna också för att höra mer om deras situation och tankar och sedan slussa dem vidare"*. Någon annan resonerar så här *"bara att Louice går ut i Området och pratar med unga, redan där skapar hon ju relationen, alltså förtroendet eller tilliten mellan unga och vuxna och då kan det bli ett förtroende för andra som jobbar på ett liknande sätt. Och att du sedan i din tur länkar dem vidare till andra vuxna som hjälper dem på traven. Får man hjälp så visar man uppskattning och på så sätt kanske man inte har uppskattat de vuxna tidigare. Man får ett förtroende för sina medmänniskor som kanske står över en"*. Man ser Områdesarbetet som en viktig länk mellan myndigheter och invånare/unga som jag tolkar det. Gruppen verkar också tro på att metoden verkligen fungerar och dessutom också att det är nödvändigt att jobba på ett liknande sätt som Områdesarbetet gör. Någon säger att det i stort handlar om en sådan sak som att känna sig bekväm *"det kan ju vara samma budskap, någon sitter med slips och en blankett och kanske är lite torr medan en annan kanske har samma kläder som dem och pratar samma språk och då blir det mycket lättare"*.

Louice säger att hon ofta är den första från kommunen som kan återskapa det förtroende som många gånger brustit *"man har tanken att AIC och socialtjänsten är skit och ofta kan jag vara den första som man börjar om med, att man får tillbaka förtroendet för samhället i stort, att AF kanske inte bara är strunt, att man kan följa med till AF, att det funkar där och sedan så är det ju på väg själva för tanken är ju att de slipper mig sedan, att de fått tillbaka lite förtroende och därmed kan ta egna steg. Den sociala relationen är ju grunden sedan för att man ska kunna ta sig vidare, att man har fått mer kraft"*.

Någon identifierar två nyckelord som han tycker passar in här, han menar att Områdesarbetet kan avhjälpa både den anonymitet, som många känner och befinner sig i, såväl som sysslolösheten, *"anonymiteten gör att man kan göra vad som helst för man är inget ansikte, man är ingen. Och så sysslolösheten, har du ingenting, du är inte inskriven någonstans, dagarna går du har inget jobb och ingen inkomst, det kommer att hända något förr eller senare. Och med Områdesarbetet blir du bägge delarna, du blir ett namn, du känner en vuxen person utöver skolan"*. På så sätt är Områdesarbetet inte bara en insats riktad mot individen utan också en förebyggande samhällelig insats eller en insats som kan avhjälpa att unga hamnar snett och osv.

Flera pratar om att det är viktigt att både jobba med yngre och äldre generationer, vilket ju Områdesarbetet gör. Det är därför många också

poängterar att man vill att punkt tre inte ska gälla bara relationer mellan unga och vuxna. Någon uttrycker sig så här gällande att stärka självförtroende osv *”det är verkligen viktigt att vi jobbar med det från början. Att man är där för ungdomarna eller för deras föräldrar och vi kan påverka deras föräldrar redan då och så kanske deras barn kan gå i deras fotspår. Som i Rosengård, föräldrarna är hopplöst inaktiva och de unga då, jaha vad gör föräldrarna, ingenting och vad tänker barnen då jo att samma sak kommer att hända oss”*.

Diskussioner som relaterar till problemformulering 6 (5):

Gruppen vill ändra problemformuleringen till samhällsstrukturerna möjliggör få vägar till delaktighet i samhället. Många ser Områdesarbetet som en ”väg in”. Någon säger att det handlar både om att anpassa dem och anpassa systemet, *”men kraven ska finnas där annars gör vi dem en björntjänst”*.

En deltagare belyser att det är problematiskt att skolan fokuserar så mycket enbart på eftergymnasiala studier, man får tex inga tips i skolan om hur man kan söka jobb, det som gäller är fortsatta studier, *”det här att alla ska plugga vidare och därför ska vi[skolan] inte prata om arbete redan nu för ni går bara i nian, eller i sjuan och åttan. Sedan i gymnasiet så ska man plugga vidare på högskolan och universitetet”*. Han menar att Områdesarbetet här då fyller en viktig funktion genom att visa på att det finns andra vägar att gå. Många i gruppen stämmer in på detta och diskuterar att vägen till arbete är så enkelspårig och man måste följa en viss gång för att få arbete. En annan talar i samband med detta om att samhället vänder unga ryggen då det varken finns jobb eller bostäder eller vägar in och säger *”jag skulle också vara ute och spraya fuck you på väggarna om jag hade det så”*.

Någon säger *”min uppfattning av det här, alltså områdesarbetet är, det hänger ihop med 3an att bygga relationer och förtroendet, och sedan bara leda dem tillbaka till AIC, då har man kommit en stor bit på väg. Därefter så kan man arbeta med den andra biten. Det hänger ihop”*. Louice säger i samband med detta *”jag ser mig själv som den som hittar dem som faller mellan stolarna eller att de hitta mig och det är därför som jag finns till. Just att man ska överbygga det där att människor faller emellan och som inte får möjlighet att ta del av resurserna som vi erbjuder”*

Diskussioner som relaterar till problemformulering 9:

Många i gruppen tyckte att 9an, att värdesätta informell kompetens, särskilt interkulturell var viktig. Någon säger att hon tror att detta är mycket viktigt om man jobbar med ungdomar *”som ju kanske har en annan typ av kunskap, med tanke på att de kanske har ett annat ursprung, hur mycket väger det om man kan ett annat språk? Eller annat som borde vägas in också”*. Hon tror att Områdesarbetet kan hjälpa till att lyfta och värdesätta de kompetenser som ungdomarna har i området *”på något sätt hitta en metod som kan värdesätta det som inte värdesätts idag. Än de traditionella metoderna”*.

Louice beskriver hur hon tycker att Områdesarbetet bidrar till att lyfta fram annan typ av kunskap ”*vid coachade samtal så tittar man på hur olika verktyg som personen har själv, vad kan de erbjuda och vad har de att gå på för att klara sig i samhället. Ofta så är det ju att de har en CV som de tycker känns väldigt tunn och efter ett par gånger så kan ju den CVn vara ganska full.*” En deltagare tycker också att det är klart att Områdesarbetet bidrar till att lösa problemet med att informell kunskap inte värdesätts, genom att man kan komma med en tom CV som man sedan med hjälp av områdesarbetaren faktiskt kan fylla med kompetenser av olika slag.

Någon pratar i samband med detta om behovet av att också erkänna och värdesätta de som har med sig fina betyg och höga utbildningar från sina hemländer, som ju inte alltid godtas eller värderas i det svenska samhället.

Gruppen tenderar att röra sig vid individen, att det handlar om att få individen att förstå sina kompetenser och värdesätta dem. Jag frågar dem om det hjälper annat än till att stärka individen själv, alltså om Områdesarbetet verkligen bidrar till att informell kunskap börjar värderas på ett samhällligt plan?

Någon säger att hon inte tror att Områdesarbetaren inte kan påverka så mycket, att områdesarbetaren tex inte kan påverka företagen. Hon menar istället att det handlar om att hjälpa personerna att utforma sina CVn osv, ”*men områdesarbetet kan ju inte påverka företagen*”. Flera säger här att det är svårt att arbeta mot en förändring av samhället. Jag tolkar det som att de tycker att Områdesarbetet, som nu, ska fokusera på individen och ge henne/honom verktyg och peppa dem att fylla sin CV och bli stolt över det. Man menar att om man gör det och hjälper individer att ”komma in”, så kommer värderingar att förändras automatiskt och annan typ av kompetens kan också börja värdesättas. En deltagare säger att hon dock tror att man måste jobba mot strukturerna också, annars sker ingen förändring.

3: Hur kan samarbetet med kärnverksamheterna utvecklas?

Här tar gruppen upp att man tycker att samarbetet med skolan inte är speciellt bra. I relation till Områdesarbetet menar man att skolan inte förbereder ungdomarna för arbetslivet utan det förutsätts hela tiden att alla ska läsa vidare efter gymnasiet. Louice berättar att hon och AIC har försökt att ”komma in” i skolorna men eftersom gymnasiet är statligt så har det varit väldigt svårt och hon upplever sig inte blivit ”inläppt”, ”*så tanken om skola och arbete finns ju men hur öppnar man de dörrarna?*” undrar Louice. Någon säger att hon har en idé om kanaler som man skulle kunna använda: ”*Malmö stad har ett samverkansprojekt som heter 10-punktsprogrammet, det är ett samverkansprojekt mellan staden och polisen, hur vi ska förebygga kriminalitet osv och en av punkterna omfattar just gymnasieeleverna och nu har det bildats lite olika samverkansgrupper. Där Hans Johansson har den samordnande kuratorstjänsten så hans uppdrag nu är att gå ut och samverka så mycket som möjligt i stadsdelarna, med de olika IoF:en, med andra*

aktörer som kan vara behjälpliga med jobbet kring just den här målgruppen gymnasieungdomar. Där sitter jag i en grupp som ska träffas nästa vecka utifrån bla det här ungdomarna som inte hittas, som försvinner som inte är aktuella hos oss, som inte är aktuella någonstans, alltså var tar de vägen? Där har gymnasieskolorna hojtat till och vill ha vår hjälp och där tänker jag mig att där kunde ni ju vara en...” . Förslaget är att detta tex kan vara en ”väg in” och en samverkanspartner även för Områdesarbetet.

Alla i gruppen tycker att det är viktigt att man vågar prata om arbete på gymnasiet då alla faktiskt inte vill studera vidare. Någon efterfrågar tex frivilliga CV-kurser som skulle kunna erbjudas efter skoltid..

På den här frågan pratar man överhuvudtaget mycket om att Områdesarbetet kan influera andra verksamheter/kärnverksamheter att arbeta på liknande sätt. Man tycker att de andra verksamheterna också behöver områdesarbetare, *”att du Louice är AICs förlängda arm ute i området, andra skulle kanske behöva samma sak”*, säger någon. En annan resonerar så här: *”vi har ju våra förebyggare tex, som också är ganska mycket utåt, det vi saknar är ju fältare, alltså som har en länk in till oss och som kan göra det som du säger att du gör, visst socialtjänsten kan vara idiotkärningar och allt men att ändå försöka lägga ett gott ord så att folk ska söka hjälp. Vi sitter ju på resurserna, vi sitter ju på det som de behöver komma åt”*.

Louice föreslår att man breddar termen områdesarbetare med att det är en person som har sin bas i just en kärnverksamhet, tex i skolan eller på IoF eller på AIC som det är nu. Många håller med om detta och verkar tycka att det är en bra idé. *”Det är en rätt spännande benämning det här med områdesarbetare, för alla oss som också jobbar på gräsrotsnivå på Stadshuset . Vi som också tycker att det är spännande att vara här ute”*, säger en deltagare. Louice föreslår benämningen Tjänsteman på fältet, *”som områdesarbetare kan man ju vara 20 procent ute, en dag i veckan”*, menar hon. En annan tror att det är bra att våga arbeta i andra konstellationer.

Någon funderar: *”det är ju lite detta, vad händer när SÖM är slut, för det känns ju så givet att det ska vara en fortsättning tycker jag då. Nu sitter ju jag i stadshuset, men jag tycker att det verkar vara en jätteviktig grej som ni håller på att jobbar med här. Så att inte blir ytterligare projekt som man lägger ner va”*.

I stort tolkar verkar gruppen tycka att Områdesarbetet löser de angivna problemen och man menar att nästa steg är att ta efter konceptet Områdesarbetet och implementera ett liknande arbetssätt inom andra verksamheter.

/Johanna

Martins grupp – Lilla Växthuset

1: Vilka är de mest relevanta problemen?

Gruppen diskuterade utifrån alla de nio problemområden som definierats i Mikael's senaste rapport. Samira och Mithad, som båda arbetar på Växthuset, hade goda argument för att Växthusets arbete kan relateras till samtliga nio områden i olika utsträckning. Dock var det tre problemområden som gruppen kunde enas om som speciellt relevanta:

1. Känsla av hopplöshet, dåligt självförtroende, inga framtidsutsikter

Alla i gruppen var väldigt överrens om att detta är ett problemområde som i alla högsta grad relaterar till verksamheten i Växthuset. Helena Knutsson tyckte att just hopplösheten är ett problem som är svårt att komma åt för den offentliga verksamheten, varför Växthuset kan bidra till att stävja detta problem. Många ungdomar i området passar in på problembeskrivningen, sa Samira. Många står utanför utbildningsväsendet och arbetsmarknaden, känner sig utstötta och riskerar att hamna i destruktiva mönster. Här kan Växthuset spela en roll.

5. Det saknas strukturer inom den kommunala förvaltningen för att arbetat med dem som står utanför.

Gruppen diskuterade om det var detta eller nästföljande problemområde (6: samhällsstrukturer som möjliggör inga vägar till delaktighet...) som var mest relevant för Lilla Växthuset. Gruppen menade att dessa två (och även område 7 om samverkan) mer eller mindre gick in i varandra och var väldigt viktiga i förhållande till Växthusets verksamhet.

Att det blev problemområde 5 som ändå valdes ut har att göra med att gruppen tyckte att just ungdomar som faller mellan stolarna och inte kan fångas upp av IOF och andra myndigheter är ett väldigt stort problem i Fosie, och att Växthuset kan göra - och redan gör - ett betydande arbete här. Detta kan ses som en konsekvens av att de traditionella samhällsstrukturer inte kan skapa vägar till delaktighet, menade flera av deltagarna.

Dessutom är ungdomsgruppen 16-24 väldigt viktig att kunna fånga upp, då det saknas fritidsgårdar som vänder sig till denna åldersgrupp. När det gäller 18-24-åringar finns det ett stort glapp hos IoF och Förebyggande, menade Helena och Eva Stener. Det är svårt att nå fram till personer som precis har blivit myndiga. Vill de inget kan vi inget göra, sa Eva. Men Växthuset kan spela en mycket viktig roll här, trodde hon.

9. Behov av att uppmärksamma och värdesätta informell kompetens, särskilt interkulturell

Samira berättade om hennes syn på interkulturell kompetens, hur de har arbetat och om resan till Wien i våras. Samira och Mithad gav flera exempel på vad interkulturell kompetens är och varför det är en nödvändig kompetens

i området där de bor. De tycker att det är ett stort problem att inte denna typ av kompetens värdesätts i samhället. Att kunna prata flera språk och ha kännedom om olika kulturer och traditioner gör att det är möjligt att överskrida gränser, berättade de. Om t ex en polis saknar interkulturell kompetens kan det skapa onödiga och konstiga situationer. ”Det är en enorm fördel att ha interkulturell kompetens om du ska kunna ta dig fram i Malmö idag”, sa Samira. Många av deltagarna i gruppen var ovana vid begreppet men kunde efter Samiras redovisning konstatera att detta är en värdefull kompetens och att den är central i Växthusets verksamhet.

2: Hur bidrar Lilla Växthuset till att lösa problemen?

1. Känsla av hopplöshet, dåligt självförtroende, inga framtidsutsikter

Beträffande detta problemområde gör Växthuset ett jobb som ingen annan kan göra, konstaterade gruppen. Eva tyckte att Växthuset visar på möjligheter, motiverar ungdomar och får dem att våga göra saker.

Samira och Mithad själva menade att de har en uppgift att vara en inspirationsskälla för ungdomarna som kommer till Växthuset. De kan visa att det finns en arbetsmarknad, att det finns utbildningar att söka och att man inte ska ge upp. Samira berättade att de arbetar för att lyfta upp det positiva de ser hos ungdomarna. Oavsett vad det är. Att stärka genom att bekräfta, kan sägas vara devisen för Växthuset. Det kan handla om filmkvällar med efterföljande diskussion, men också något så enkelt som fotboll, berättade Mithad: ” Vi har dragit ihop ett gäng som spelat lite fotboll. Och att någon sedan i omklädningsrummet säger, ’fan det här med fotboll är ju skitkul, vi kanske skulle börja ett lag?’, är ett jättestort framsteg för oss”.

Samira höll med Mithad om att de är bra på att motivera och lyfta fram förebilder, men att de samtidigt känner ett behov av att ha något mer att motivera för. Hon jämförde med AIC som kan förmedla jobb eller utbildningsplatser. Det blir lättare att motivera någon när man har något konkret att locka med, menade Samira.

Eva lyfte fram den speciella roll som personalen på Växthuset har. ”Ni får inte bli tjänstemän, och ni kan inte bli specialister”, sa hon. Hon menade att just den status som personalen har i området och den kompetens de har är avgörande för att de ska kunna påverka situationen för unga som känner hopplöshet och utanförskap. ”Ni står för normaliteten”, fortsatte hon, och menade att det är en styrka att personalen på Växthuset är ”den normala medmänniskan”, istället för auktoritär myndighetsperson. Här är den interkulturella kompetensen viktig och nödvändig, fyllde Helena i.

Vilka resultat har man hittills kunnat se? Mithad menade att de ser en enorm skillnad på ungdomarna i Hermodsdal idag jämfört med för något år sedan. Det är lugnare och de sociala relationerna i området har förändrats. Han tror att detta är ett resultat av de olika insatserna i området, bland annat tror han att Lugna Gatan har haft en betydande roll. Men Växthusets insats och

betydelse för resultatet är säkert stor, sa Mithad och fick medhåll från resten av gruppen.

5. Det saknas strukturer inom den kommunala förvaltningen för att arbeta med dem som faller mellan stolarna

Växthuset möter många av dem som faller mellan stolarna och som inte nås av den kommunala förvaltningen i stadsdelen. Mithad berättade att det inte så sällan sker att personalen på Växthuset stöter på ungdomar som är i behov av psykisk vård eller stöd. Många av besökarna går inte i skolan, de har inget jobb och oftast inte heller något ekonomiskt bistånd. De har inte varit i kontakt med myndigheterna. Ofta är de också inblandade i någon form av kriminalitet. Mithad berättade att de arbetar hårt för att erbjuda dessa ungdomar någonting meningsfullt. Men att detta måste göras i samverkan med förvaltningen, t ex AIC. Nu arbetar man med små medel, t ex genom det projekt man driver där man vill öppna upp alla stadsdelens gymnastiksalarna.

I många fall har personalen på Växthuset haft svårt att veta hur de ska hantera situationen med ungdomar i behov av stöd och hjälp. Man har inte vetat vart man ska vända sig. Gruppen konstaterade att Växthuset behöver ökat stöd i detta avseende. Att personalen från Växthuset får en stödjande samtalsroll när de saknar utbildning för detta kan ses som ett stort ansvar. Men det är inget som Mithad eller Samira ser som betungande. ”Vi har växt upp här, vi vet vad det handlar om och vi har det med oss i samtalet med dom”, menade Mithad.

Rebecka menade att Växthuset är oerhört viktiga för AIC:s verksamhet. Samarbetet med områdesarbetaren Louice fungerar väldigt bra. Louice har hjälpt många på Växthuset att komma i kontakt med myndigheterna och dessutom komma i arbete eller utbildning. Avgörande för att detta har lyckats är hennes approach till ungdomarna, att hon sitter i soffan på Växthuset och samtalar med ungdomarna på ett sätt som skapar tillit. Ungdomarna kommer och sätter sig hos Louice och ber om hjälp, berättade Samira och Mithad.

En utmaning för Växthuset och för stadsdelen i stort är de tjejer som faller utanför stolarna. Dessa fångas inte upp av Växthuset i någon större utsträckning. Samira berättade att tjejerna har andra sociala mönster. De rör sig inte utomhus, åtminstone inte i Hermodsdal. De som rör sig utomhus åker in till stan. Många är också ganska hårt hållna av familjerna och får inte vara utomhus på kvällarna, berättade Samira. De faller inte heller i samma destruktiva mönster. Därmed inte sagt att tjejerna i området inte har problem. De kan ha nog så stora problem, men de yttrar sig på andra sätt. Växthuset arbetar för att fånga upp tjejerna, bland annat genom tjejkvällar och studiecirkel. Men antalet tjejer som dyker upp är litet i förhållande till antalet killar. Man hoppas kunna utveckla denna verksamhet för att locka fler tjejer.

9. Behov av att uppmärksamma och värdesätta informell kompetens, särskilt interkulturell

Växthuset arbetar mycket med att uppvärdera den interkulturella kompetensen, berättade Mithad och Samira. Arbetet sker inte på något formaliserat sätt. Istället är interkulturell kompetens ständigt närvarande i samtalet med de besökande ungdomarna. Bara genom att prata om det med besökarna fungerar som väckarklocka, sa Samira. ”De har inte insett att det är viktigt med de här kunskaperna som de faktiskt har. Men när vi pratar om det i de här termerna, och när det uppmärksammades i somras på [CoNet -]konferensen så förstår de att det är värdefullt”, fortsatte hon.

Mithad och Samira uppmuntrar besökarna att skriva om sin interkulturella kompetens när de söker jobb. Målet är att interkulturell kompetens ska hamna på ungdomarnas CV men också att det ska erkännas som en kompetens hos arbetsgivarna. Genom att många nämner interkulturell kompetens i sina ansökningar kan det också per automatik bli värdefullt hos arbetsgivarna, trodde gruppens deltagare. Susanne konstaterade att ett företag som har börjat rekrytera efter principen om interkulturell kompetens är IKEA Svågertorp.

Helena berömde Växthuset för deras arbete med interkulturell kompetens och betonade vikten av den. ”Vi har inte denna interkulturella kompetens, det går inte att detta fånga i offentlig verksamhet. Därför är det ett sätt för er att komma åt dem vi inte kommer åt”

3: Hur kan samarbetet med kärnverksamheterna utvecklas?

Mycket av samtalet handlade om samverkan mellan Växthuset och IoF/Förebyggande. Som tidigare konstaterats i diskussionen har Växthuset fått en viktig funktion i att fånga upp ungdomar på glid, men för att detta ska fungera bra så behöver de stöd, utan att för den delen bli en auktoritet.

Samverkan har börjat ske med IoF/Förebyggande i ett par fall, men denna behöver utvecklas, något som igångsattes vid sittande möte. Önskemålen från Växthuset var att socialtjänsten har bättre kunskap om Växthusets verksamhet, att de ska kunna ringa någon även efter kvällstid och att processen skulle gå snabbare. Samira och Mithad skulle också vilja att en workshop anordnades i samverkan med IoF där ett antal olika scenarion som kan uppstå på Växthuset övas. På så sätt skulle personalen på Växthuset veta vad de ska göra när de får varningssignaler gällande besökarna. Ett annat önskemål var en utökad samverkan med AIC, där Växthuset kan ta del av erbjudanden om arbete och utbildningar som AIC förmedlar. Formerna för samverkan som diskuterades i ett första steg var en fast kontaktperson på IOF för Växthusetpersonalen, upprättandet av en telefonlista samt att representanter från Växthuset sitter med i en grupp ledd av IoF, där ungdomsproblematiken diskuteras.

Vidare diskuterades ett samarbete med Maria Malmö för att kunna hantera ungdomar med drogmisbruk.

En viktig del är att motivera ungdomarna på Växthuset till utbildning. En tanke som togs upp är samverkan med studenter på högskolan, liknande projektet Näktergalen Ungdom som Martin driver.

Vidare diskuterades samverkan med Gymhouse på Lindängen, även om detta också är en SÖM-relaterad verksamhet så vänder man sig i mångt och mycket till samma målgrupp, varför ett utökat samarbete är önskvärt. Framförallt skulle man kunna arbeta tillsammans gällande tjejerna i Fosie, konstaterade gruppen.